

Iruña-Veleia auzia ulertu nahian

Iruña-Veleia auziaren epaiketa hasi dela-eta, horko aztarnategian gertatutakoaren inguruan arituko gara ariketa honetan.

Entzun audioa eta aukeratu erantzun egokia; galderei erantzuteko, ondo etorriko zaizu galde-erantzunak aurretik irakurtzea.

<https://labur.eus/ak8se>

1. Zer egin zuten, ustez, epaituek?

- ☐ Piezak moldatu eta hondatu zituzten, aurkikuntza garrantzitsuagotzat jotzeko jendeak.
- ☐ Adibidez, hainbat piezari marrazkiak kendu zizkieten zaharragoak emateko.
- ☐ Besteak beste, Pompeiako hainbat piezaren itxura eman zieten Iruña-Veleiakoei.

2. Non eman zen aztarnategiko aurkikuntzen berri?

- ☐ Lurmen enpresaren egoitzan izan zen prentsaurrekoa.
- ☐ Arabako hiriburuan izan zen prentsaurrekoa.
- ☐ Aztarnategian bertan izan zen berri ematea.

3. Noiz sortu ziren aurkikuntzari buruzko zalantzak?

- ☐ Euskadi Irratiak berria eman baino lehen sortzen hasita zeuden zalantzak.
- ☐ 2006ko ekainaren 8an sortu ziren lehen duda-mudak.
- ☐ Prentsaurrekoa eman eta astebetera hasi ziren zalantzak entzuten.

4. Zein izan zen Arabako Foru Aldundiaren jarrera?

- ☐ Argitaratu zuen legean epaiketara joko zuela adierazi zuen.
- ☐ Batzordearen emaitzen ondorioz, foru-agindu bat argitaratu zuen.
- ☐ Hiru erabaki hartu zituen: batzordea osatu, legea argitaratu eta epaitegira jo.

5. Zer ondorio atera zuen batzordeak?

- ☐ Piezak benetakoak izan zitezkeela, baina hitzak eta marrazkiak ez.
- ☐ Grafitoak ez zirela landa-lanean atera, piezak garbitu ondoren baizik.
- ☐ Lurmen enpresa iruzurrean zebilela erabat.

6. Noiz berretsi dute ikerketa berriak egiteko eskaera?

- ☐ Bi plataformak sortu eta 14 urtera.
- ☐ Epaiketaren atarian, hasi baino egun bat lehenago.
- ☐ Epaiketa hasi baino 7 egun lehenago.

ERANTZUNAK

1-a 2-b 3-a 4-c 5-a 6-c

TRANSKRIPZIOA

ESATARIA. Gaur hasiko da Gasteizko Justizia Auzitegian Iruña-Veleia auziko epaiketa. Akusatuen aulkian eseriko dira Eliseo Gil, ustezko faltsifikazioak gertatu zirenean Lurmen enpresako eta Iruña-Veleia aztarnategiko indusketen zuzendaria, Oscar Escribano, Lurmen enpresako geologoa, eta Rubén Cerdán, analisi fisiko-nuklearraren arduradunaren aurkakoa. Arantxa Agirre.

ARANTXA AGIRRE. Akusazio nagusia, erromatarren garaiko 470 pieza faltsutu zituztela, zeukatena baino balio historiko handiagoa emateko. Horretarako marrazkiak eta hitzak egin zituztela jasotzen du akusazioak, balio historikoa zuten piezei atzeratu ezinezko kaltea sortuz. Ane Zuazubiskar.

ANE ZUAZUBISKAR. 2006ko ekainaren 8an egin zuten prentsaurrekoa, Gasteizko hotel batean. Eliseo Gil, Iruña Veleiako aztarnategiko zuzendari eta Lurmen enpresako arkeologoa buru zuen lantaldeak ezohiko aurkikuntzen berri eman zuen: Kristo ondorengo III. mendeko 400 pieza baino gehiago aurkeztu zituzten, Kalbarioaren adierazpenik zaharrena izan zitekeena, besteak beste. Aurkikuntza horiek Pompeia eta Vindolandako aztarnategien pare jartzen zuten Iruña-Veleia. Astebete beranduago eman zuen albistea Euskadi Irratiak ere.

EUSKADI IRRATIA. Hitz-multzo bat aurkitu dute, eta ez izen propioak bakarrik, eguneroko hitzak daude. Horrek esan nahi du V. mendean eta VI. mendean, eta akaso lehenago euskaraz idatzi egiten zela.

ANE ZUAZUBISKAR. Ordurako hasiak ziren benetakotasunari buruzko lehen zalantzak; kezka horien atzean zegoen besteak beste, Jokin Gorrotxategi filologo eta euskaltzaina.

JOKIN GORROTXATEGI. Lehenengo inpresioa izan zen: euskara honek dituen ezaugarriak antzinaroko ezaugarriekin ez datoz oso bat.

ANE ZUAZUBISKAR. Baita Joseba Lakarra filologoa ere, 2006ko urrian argitaratu zituzten prentsan haien zalantzarako motiboak. Aurkikuntza publiko egin eta handik urtebete geroago aztarnategia utzi zuten lanean ari ziren hiru arkeologok. Prentsa azaldu zioten grafitoak, garbitu ondoren agertu zirela beti, eta ez landa-lanean. 2008an Arabako Foru Aldundiak batzorde zientifikoa osatu zuen. Ondorioztatu zutenez euskarriak, zeramika-zatiak eurak, erromatarren garaikoak izan zitezkeen, baina ez ordea idazkunak. Lorena López de la Calle kultura-diputatuak Iruña-Veleiako aztarnategia ixteko foru-agindua eman zion Eliseo Gili. Gili neurrigabea iruditu zitzaion erabakia.

ANE ZUAZUBISKAR. Eta salatu zuen faltsutasunaren aldeko argudioak baino ez zituztela ontzat jo batzordean. 2009ko martxoan epaitegietara jo zuen Arabako Foru Aldundiak. Urte hauetan SOS Iruña-Veleia eta Iruña-Veleia argitu plataformek bildu dituzte benetakotasunaren aldeko ahotsak, Juan Martin Elexpuru filologo eta idazlea tartean. Gaur astebete, epaiketaren atarian, berretsi zuten ikerketa berriak egiteko eskaera.

JUAN MARTIN ELEXPURU. Foru Aldundiari eskatzen diogu auzipetuen aurkako karguak baztertu eta azterketa arkeometrikoak eta indusketa kontrolatuak bideratu ditzala, hauexek baitira auzia betiko erabaki dezaketenak.

ANE ZUAZUBISKAR. Lehen prentsaurreko hartatik 14 urtera, goizeko bederatzi eta erdietan hasiko da epaiketa Gasteizko Justizia Jauregian.

